

Doručování

Materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti i přes její vadné (v rozporu se zákonem učiněné) doručení, může být z povahy věci naplněna pouze v případě, že soud k doručení písemnosti vůbec přistoupí, tj. o doručení písemnosti (některým ze způsobů uvedených v § 45 o. s. ř.) se alespoň pokusí. Nahlížení do spisu je realizací práva (nikoli povinnosti), jež nelze bez dalšího považovat za okamžik, kdy byla účastníku řízení doručena soudní písemnost, neboť při něm není vyvíjena žádná aktivita soudu směřující k doručení písemnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 348/2021-246 ze dne 2.2.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci umístěné M. V., narozené XY, bytem XY, zastoupené JUDr. V.G., advokátkou, se sídlem ve Z., za účasti Psychiatrické nemocnice v Kroměříži, se sídlem v K., o vyslovení přípustnosti převzetí do zdravotního ústavu, o žalobě pro zmatečnost podané umístěnou M. V. proti usnesení Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 21. 8. 2019, č. j. 59 Co 158/2019-88, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 59 Co 158/2019, o dovolání umístěné M. V. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2020, č. j. 4 Co 12/2020-156, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2020, č. j. 4 Co 12/2020-156, se mění tak, že usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 2. 2020, č. j. 59 Co 158/2019-142, se mění tak, že usnesení Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 21. 8. 2019, č. j. 59 Co 158/2019-88, jakož i usnesení Okresního soudu v Kroměříži ze dne 24. 6. 2019, č. j. 18 L 63/2016-72, se ruší.

Z odůvodnění:

[1] Žalobou pro zmatečnost doručenou Krajskému soudu v Brně dne 18. 11. 2019 (dále též jen „žaloba pro zmatečnost“) se umístěná M. V. (dále též jen „umístěná“) podle § 229 odst. 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), domáhá zrušení usnesení ze dne 21. 8. 2019, č. j. 59 Co 158/2019-88 (dále též jen „rozhodnutí napadené žalobou pro zmatečnost“), kterým Krajský soud v Brně - pobočka ve Zlíně potvrdil usnesení ze dne 24. 6. 2019, č. j. 18 L 63/2016-72, jímž Okresní soud v Kroměříži pro opožděnost odmítl odvolání umístěné proti usnesení ze dne 16. 9. 2016, č. j. 18 L 63/2016-16, kterým Okresní soud v Kroměříži zastavil řízení o vyslovení přípustnosti převzetí do zdravotního ústavu (dále též jen „usnesení o zastavení řízení“).

[2] Krajský soud v Brně usnesením ze dne 11. 2. 2020, č. j. 59 Co 158/2019-142, zamítl žalobu pro zmatečnost (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

[3] Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Bezprostředně po vydání usnesení o zastavení řízení nebylo jeho písemné vyhotovení umístěné doručováno, neboť referující soudce k tomu nedal pokyn. Usnesení o zastavení řízení bylo doručeno jen opatrovnici umístěné, I. M., a to dne 16. 9. 2016. Toto datum vzal Okresní soud v Kroměříži v usnesení ze dne 24. 6. 2019, č. j. 18 L 63/2016-72, za rozhodné pro učinění závěru o tom, že odvolání umístěné podané až dne 10. 6. 2019 bylo opožděné.

2) Umístěná dne 21. 11. 2018 u Okresního soudu v Kroměříži nepřevzala kopii ani stejnopis žádného soudního rozhodnutí, nicméně tohoto dne měla k dispozici celý soudní spis zn. 18 L 63/2016, do tohoto spisu obsahujícího v té době 42 listů nahlížela po dobu 74 minut a vlastním zařízením si pořídila fotografie celého obsahu spisu.

3) Umístěná podala odvolání proti usnesení o zastavení řízení dne 10. 6. 2019.

[4] Soud, odkazuje na § 72 a 79 zákona č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též jen „z. ř. s.“), nejprve dospěl k závěru, podle něhož usnesení o zastavení řízení mělo být doručováno i samotné umístěné jako účastníci řízení, o jejichž právech a povinnostech bylo rozhodováno. Podle soudu „doručení usnesení o zastavení řízení okresním soudem jen ustanovenému opatrovníkovi tedy nebylo dostatečné a samotné umístěné dnem 16. 9. 2016 nemohla začít běžet lhůta pro podání odvolání“.

[5] Soud dále uvedl, že „hlavním smyslem“ doručení soudní písemnosti je předání jejího obsahu do dispoziční sféry adresáta a tím vytvoření možnosti, aby se adresát s písemností mohl seznámit. K pochopení obsahu a významu soudního rozhodnutí a „k posouzení, zda je nějaký důvod k podání opravného prostředku, slouží stejně dobře jak listinná, tak elektronická podoba rozhodnutí a v tomto ohledu je samozřejmě zcela bez významu, zda tuto elektronickou podobu vytvoří soud nebo zda si ji vytvoří účastník sám ... písemnost se přitom dostává do dispoziční sféry účastníka přirozeně již jen tím, že účastník získá časově neomezenou možnost nahlížet do soudního spisu, jehož součástí je rozhodnutí, o jehož doručení jde“.

[6] Podle soudu „není důvod pochybovat o tom, že usnesení o zastavení řízení se do dispoziční sféry umístěné dostalo dne 21. 11. 2018 nejen tím, že si na svém zařízení pořídila digitální zobrazení obsahu tohoto usnesení, ale již jen tím, že si během nahlížení do spisu toto usnesení, zažurnalizované na č. l. 16, přečetla, resp. nepochybně měla možnost přečíst. Je přitom naprosto bez významu, že snad umístěná před nahlížením do spisu nevěděla, jakého řízení se spis týká, že je v něm obsaženo nějaké rozhodnutí týkající se jejich práv a povinností a že zjištění obsahu tohoto rozhodnutí bylo pro ni v tu chvíli zcela nečekané. Důležité je, že text tohoto rozhodnutí ve spise je naprosto čitelný, že umístěná nebyla časově nikterak omezována při nahlížení do spisu a že jí bylo umožněno pořízení si fotografií celého obsahu spisu vlastním přístrojem. Tím, že se usnesení dostalo do její dispoziční sféry, samozřejmě získala možnost seznámit se s výrokem i důvody tohoto rozhodnutí a podat proti němu opravný prostředek, kteréžto možnosti také následně využila“.

[7] Při posouzení včasnosti podaného odvolání soud zohlednil i tu skutečnost, že ke dni 21. 11. 2018 bylo na originálu usnesení o zastavení řízení vyznačeno nabytí právní moci dnem 5. 10. 2016, ačkoli kvůli nedoručení tohoto rozhodnutí umístěné ve skutečnosti právní moci v té době ještě nemohlo nabýt. Vycházejí z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1397/96, uveřejněného pod číslem 29/98 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, ze dne 19. 6. 2003, sp. zn. 21 Cdo 345/2003, a ze dne 7. 10. 2009, sp. zn. 21 Cdo 1580/2008, soud dovodil, že se v takovém případě odvolací lhůta ve smyslu § 204 odst. 2 věty druhé o. s. ř. prodlužuje na tři měsíce od doručení usnesení.

[8] Soud tak uzavřel, že lhůta k podání odvolání proti usnesení o zastavení řízení počala umístěné běžet dne 22. 11. 2018 a skončila uplynutím 3 měsíců dne 21. 2. 2019. Jelikož umístěná odvolání proti usnesení o zastavení řízení podala až dne 10. 6. 2019, považoval soud závěr o opožděnosti odvolání uvedený v napadeném rozhodnutí za správný.

[9] Vrchní soud v Olomouci k odvolání umístěné v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

[10] Odvolací soud dospěl k závěru, podle něhož je den 21. 11. 2018 nutno považovat za den doručení usnesení o zastavení řízení, neboť se dostalo do sféry dispozice umístěné, když tohoto dne nahlížela do spisu a učinila si z něho fotokopii usnesení o zastavení řízení.

[11] Občanský soudní řád podle odvolacího soudu „preferuje materiální přístup k doručování před přístupem formalistickým, což v praxi znamená, že podstatné je, zda se adresát mohl s obsahem doručované písemnosti seznámit. Pokud ano, je naplněna materiální funkce doručení, a pochybení nemůže mít vliv na platnost doručení ani na zákonnost vydaných rozhodnutí“. Umístěná se přitom nepochybně seznámila s obsahem usnesení o zastavení řízení, a to včetně poučení o možnosti podat proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek.

[12] Odvolací soud se tak ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, podle něhož umístěná začala běžet odvolací lhůta dne 22. 11. 2018 a její poslední den připadl na 21. 2. 2019, když se ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 345/2003 a § 204 odst. 2 o. s. ř. prodloužila odvolací lhůta na dobu 3 měsíců ode dne doručení. Podala-li umístěná odvolání až dne 10. 6. 2019, učinila tak podle odvolacího soudu až po marném uplynutí zákonné lhůty.

[13] Proti usnesení odvolacího soudu podala umístěná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena otázka, zda „je v situaci, kdy soud v rozporu se zákonem účastníkovi svá rozhodnutí vůbec nedoručuje, a to ani přesto, že k tomu byl účastníkem písemně vyzván, aplikovatelné ustanovení § 205 odst. 2 o. s. ř.“ (podle obsahu dovolání měla dovolatelka na mysli § 204 odst. 2 o. s. ř.).

[14] Dovolatelka namítá, že „zákon neobsahuje explicitní úpravu doručování v tom smyslu, že by mohlo být doručeno i nahlédnutím do soudního spisu, což tedy dovolatelka jako právní laik nemohla vědět; současně měla dovolatelka také plné právo očekávat, že Okresní soud v Kroměříži bude postupovat v souladu se zákonem a bude jí svá rozhodnutí, která se jí bytostně týkala, doručovat; a to nejpozději v okamžiku, kdy dovolatelka soud k doručení (a tedy k nápravě dosavadního nezákonného stavu) výslovně vyzvala“.

[15] Dovolatelka má za to, že jí dosud nebylo řádně doručeno usnesení o zastavení řízení, a to přesto, že jí doručováno být mělo. Její vlastní aktivita nemůže nahrazovat činnost soudu, který je podle občanského soudního řádu povinen své písemnosti účastníkům doručovat. Soudy obou stupňů se nijak nevypořádaly s námitkami dovolatelky, podle nichž usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 22 Cdo 3028/2006, není v posuzovaném případě aplikovatelné, neboť „se týká situací s odlišným skutkovým základem. Zásadní rozdíl je nutno spatřovat v tom, že dovolatelce nebylo doručováno, neboť Okresní soud v Kroměříži byl přesvědčen o tom, že jí doručováno být nemá; jinými slovy ze strany soudu nedošlo k žádné aktivitě, resp. k žádnému pokusu doručení usnesení o zastavení řízení, který by se nezdařil a který by dovolatelka následně napravila tím, že by do spisu sama nahlédla; zde soud zcela záměrně dovolatelce nedoručoval“.

[16] Podle přesvědčení dovolatelky tak v poměrech projednávané věci nebylo možné aplikovat § 204 odst. 2 o. s. ř., neboť „by to představovalo hrubý zásah do jejího práva na spravedlivý proces ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 216/18“.

[17] Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[18] Psychiatrická nemocnice v Kroměříži se k dovolání umístěné nevyjádřila.

[19] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovolatelkou otevřené (v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu v popsáných souvislostech dosud neřešené) otázky, zda lze považovat soudní

písemnost (rozhodnutí soudu) za doručenu účastníkovi tím, že se s ní seznámí (může seznámit) při nahlížení do spisu, aniž soud předtím učinil pokus o její doručení některým ze způsobů uvedených v § 45 o. s. ř.

[20] Podle § 204 o. s. ř. odvolání se podává do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Bylo-li vydáno opravné usnesení týkající se výroku rozhodnutí, běží tato lhůta znovu od právní moci opravného usnesení (odstavec 1). Odvolání je podáno včas také tehdy, jestliže bylo podáno po uplynutí patnáctidenní lhůty proto, že se odvolatel řídil nesprávným poučením soudu o odvolání. Neobsahuje-li rozhodnutí poučení o odvolání, o lhůtě k odvolání nebo o soudu, u něhož se podává, nebo obsahuje-li nesprávné poučení o tom, že odvolání není přípustné, lze podat odvolání do tří měsíců od doručení (odstavec 2).

[21] Podle § 44 odst. 1 o. s. ř. účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do soudního spisu, s výjimkou protokolu o hlasování, a činit si z něho výpisy a opisy.

[22] Podle § 45 o. s. ř. písemnost doručuje soud při jednání nebo jiném soudním úkonu (odstavec 1). Nedošlo-li k doručení písemnosti podle odstavce 1, doručí ji soud prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Není-li možné doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, soud ji doručí na žádost adresáta na jinou adresu nebo na elektronickou adresu (odstavec 2). Není-li možné doručit písemnost podle odstavce 2, předseda senátu nařídí doručit ji prostřednictvím a) doručujícího orgánu, nebo b) účastníka řízení či jeho zástupce (odstavec 3).

[23] Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že:

1) Ustanovení § 45 o. s. ř. stanoví nejen možné způsoby doručování, ale také (závazným způsobem) pořadí, v jakém má soud přistoupit k doručování listin.

2) Soudy jsou sice povinny doručovat řádně, neboť v opačném případě by účastníci řízení mohli být výrazně dotčeni na svých právech, ale na druhé straně nelze přijmout formalistický přístup, je-li naplněna materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti. Jestliže se účastník řízení s obsahem doručované písemnosti seznámil, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, ztrácí význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat; rozhodující vždy je, zda se předmětná písemnost dostala do rukou adresáta.

Srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2425/2011, uveřejněný pod číslem 88/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3489/2012, uveřejněné pod číslem 37/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ze dne 30. 5. 2019, sen. zn. 29 ICdo 119/2017, a ze dne 20. 5. 2020, sp. zn. 27 Cdo 954/2019, anebo obdobně stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, Plsn 1/2015, uveřejněné pod číslem 1/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, odst. 61.

[24] Materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti i přes její vadné (v rozporu se zákonem učiněné) doručení, může být z povahy věci naplněna pouze v případě, že soud k doručení písemnosti vůbec přistoupí, tj. o doručení písemnosti (některým ze způsobů uvedených v § 45 o. s. ř.) se alespoň pokusí.

[25] Nahlížení do spisu je realizací práva (nikoli povinnosti), jež nelze bez dalšího považovat za okamžik, kdy byla účastníku řízení doručena soudní písemnost, neboť při něm není vyvíjena žádná aktivita soudu směřující k doručení písemnosti [srovnej obdobný závěr týkající se doručení hmotněprávního jednání (úkonu) vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2021, sp. zn. 28 Cdo 1524/2020].

[26] V poměrech projednávané věci se z obsahu spisu podává, že Okresní soud v Kroměříži nedoručoval dovolatelce žádné listiny obsažené ve spise, tj. ani usnesení o zastavení řízení, které dne 16. 9. 2016 doručil toliko I. M. a Psychiatrické nemocnici v Kroměříži. Z uvedeného je zřejmé, že usnesení o zastavení řízení (obsahující poučení o možnosti podat odvolání) nebylo dovolatelce doručováno žádným ze zákonem stanovených způsobů (srov. § 45 o. s. ř.).

[27] Dovolatelka se o usnesení o zastavení řízení mohla poprvé dozvědět až dne 21. 11. 2018, když nahlížela do spisu po dobu 74 minut a vlastním zařízením si pořídila fotografie celého jeho obsahu. Přestože si dovolatelka usnesení o zastavení řízení při nahlížení do spisu de facto osobně převzala (bez jakékoliv ingerence soudu), a mohla se s ním tudíž seznámit, nemohla být materiální funkce doručení naplněna, neboť soud v rámci nahlížení do spisu nevyvinul žádnou aktivitu směřující k doručení této písemnosti dovolatelce.

[28] Jestliže odvolací soud za této situace uzavřel, že usnesení o zastavení řízení bylo dovolatelce doručeno 21. 11. 2018 (tj. v den, kdy nahlížela do spisu), a proto je její odvolání podané dne 10. 6. 2019 opožděné, spočívá jeho rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci.

[29] Jelikož usnesení o zastavení řízení nebylo dovolatelce doručeno, nezačala jí plynout lhůta k odvolání uvedená v § 204 odst. 1 o. s. ř. Odvolání podané dovolatelkou dne 10. 6. 2019 je tudíž odvoláním včasným.

[30] Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že usnesení o zastavení řízení bylo doručeno opatrovnici dovolatelky I. M. Nebylo-li totiž dovolatelce doručováno ani usnesení Okresního soudu v Kroměříži ze dne 17. 8. 2016, č. j. 18 L 63/2016-8, o jmenování I. M. její opatrovnici, nemohlo toto usnesení nabýt vykonatelnosti (§ 168 odst. 2 a § 171 odst. 2 o. s. ř.), a I. M. se proto nemohla stát zástupkyní dovolatelky, již měly být doručovány písemnosti ve smyslu § 50b odst. 1 o. s. ř.

[31] Jelikož odvolací soud rozhodl nesprávně a dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i usnesení soudu prvního stupně, změnil tak, že rozhodnutí napadené žalobou pro zmatečnost, jakož i usnesení Okresního soudu v Kroměříži ze dne 24. 6. 2019, č. j. 18 L 63/2016-72, zrušil (§ 235e odst. 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)